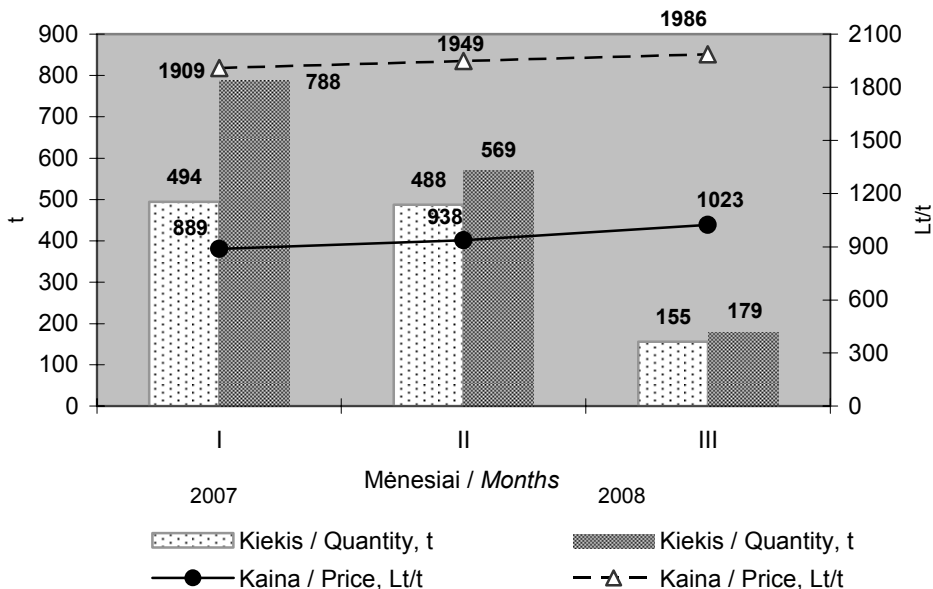

VAISIAI IR UOGOS / *FRUIT AND BERRIES*

2007 metais šalnos didžiausių nuostolių (iki 50 proc.) padarė Lenkijos, Vengrijos, Slovakijos, Čekijos, Austrijos, kai kurių Vokietijos regionų ir Lietuvos augintojams. Eurostato duomenimis, 2007 metais Lenkijos obuolių derlius (1039 tūkst. t) buvo 55 proc., Lietuvos (51,6 tūkst. t) – 58 proc., Vengrijos (188 tūkst. t) – 65 proc., Slovakijos (18 tūkst. t) – 42 proc., Austrijos (477,9 tūkst. t) – 6 proc. mažesnis nei 2006-aisiais. Mažas vaisių ir uogų derlius turėjo įtakos ir supirkimo, ir mažmeninių kainų formavimuisi Lietuvoje. Jos 2008 metų I ketvirtį, palyginti su 2007-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, buvo dvigubai didesnės.

Vidaus rinka. Statistikos departamento duomenimis, 2008 metų I ketvirtį Lietuvoje supirkta 1536 t obuolių, arba 35 proc. daugiau negu 2007 metų tuo pačiu laikotarpiu, o vidutinė obuolių supirkimo kaina (1933 Lt/t) buvo dvigubai didesnė (1 pav.). Didžioji obuolių dalis (73 proc.) supirkta iš žemės ūkio bendrovių ir įmonių. 2008 metų I ketvirtį, palyginti su atitinkamu laikotarpiu 2007-aisiais, obuolių iš žemės ūkio bendrovių ir įmonių supirkta 11,1 proc., o iš ūkininkų ir kitų gyventojų – net 3,2 karto daugiau.

Lietuvoje auginamos apie 40 veislių obelys. 2007 metais veislinių obelų sodų struktūroje didžiausi plotai teko 'Bogatyr' (355 ha), 'Auksio' (281 ha) ir 'Lobo' (186 ha) veislėms. 2003–2007 metais daugiausia buvo veisiami 'Ligol', 'Alsva', 'Šampion' ir 'Delikates' obelų sodai. Lenkijoje 2006 metais populiariausios veislės buvo 'Idared', 'Šampion', 'Golden delicious' ir 'Gala'. Italijoje (obelų sodai didžiausi ES) populiariausios yra 'Golden delicious', 'Red delicious' ir 'Gala' obelų veislės.

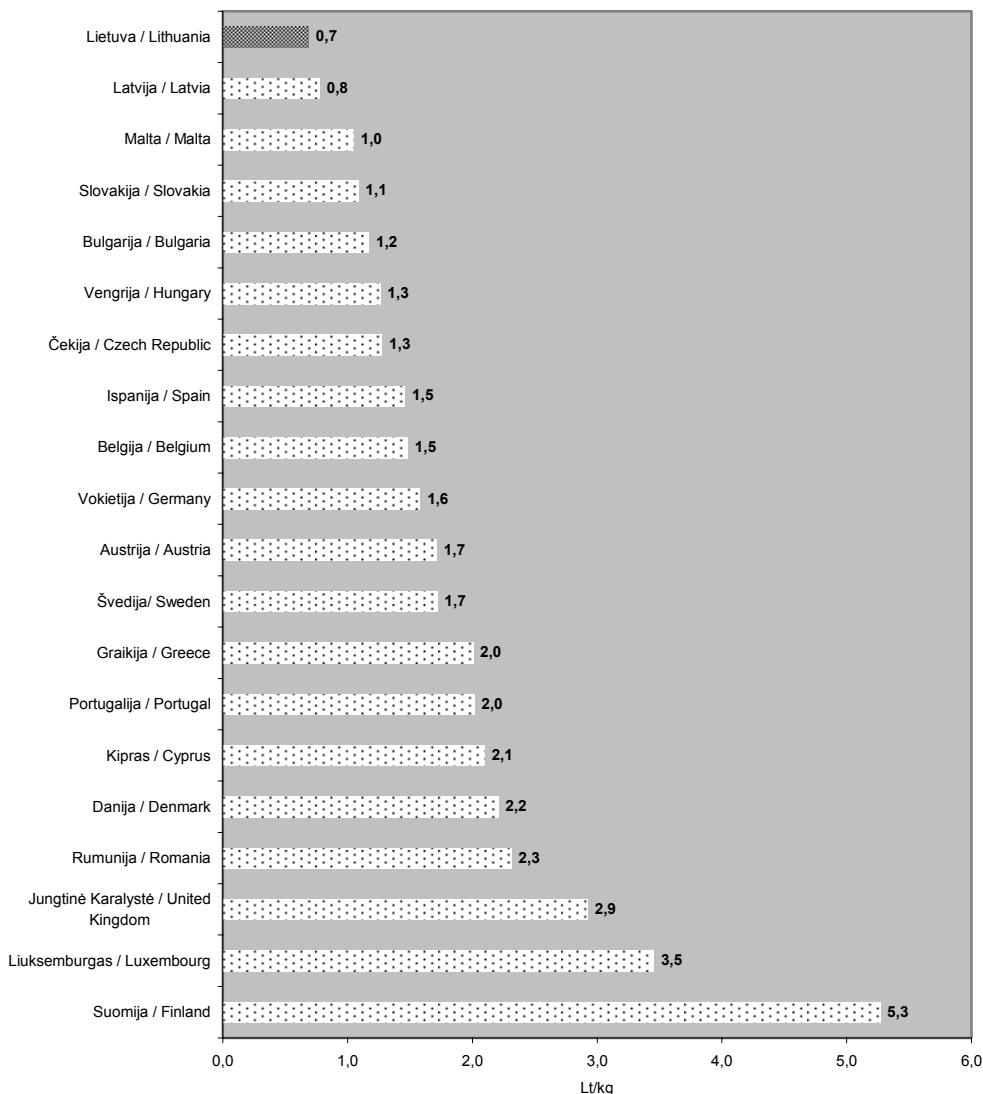

1 pav. Obuolių supirkimas Lietuvoje 2007 ir 2008 metų I ketvirtyje

Figure 1. Purchase of apples in Lithuania in the 1st quarter of 2007 and 2008

Šaltinis: Žemės ūkio produkcijos supirkimas 2008 m. balandžio 1 d. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV, 2008.

Eurostato duomenimis, 2007 metais vidutinė desertinių obuolių pardavimo iš ūkių kaina Lietuvoje buvo viena žemiausių ES, o aukščiausia – Suomijoje (2 pav.).

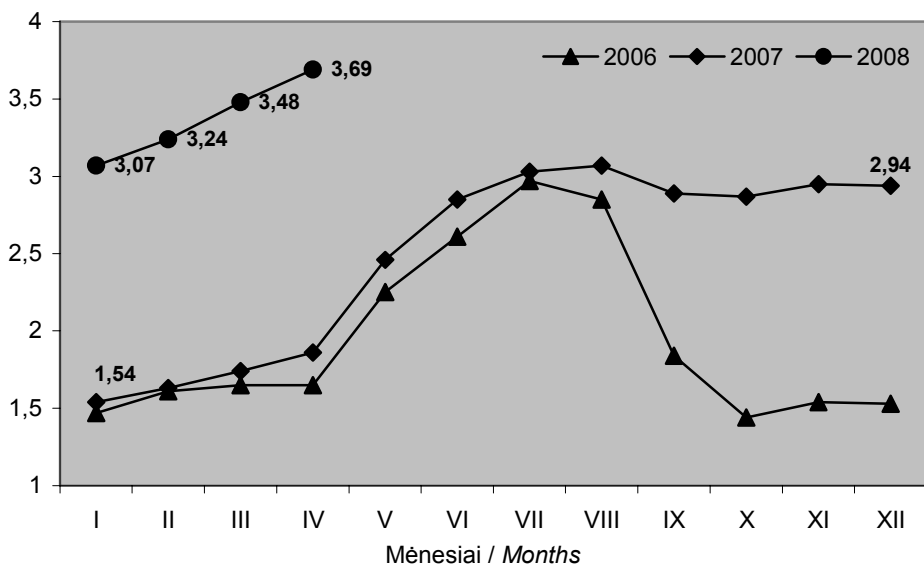

2 pav. Vidutinės desertinių obuolių pardavimo iš ūkių kainos kai kuriose ES šalyse 2007 metais, Lt/kg
Figure 2. Average farm price of dessert apples in selected EU countries in 2007, Lt/kg

Šaltinis: Eurostato duomenys.

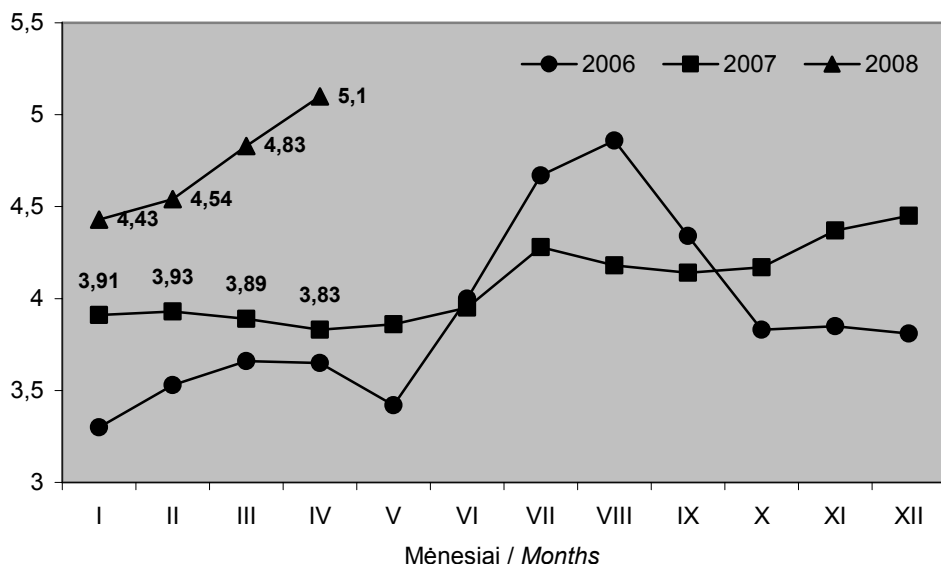
ŽŪMPRIS duomenimis, 2008 metų vasario mėnesį Lietuvoje tik keletas ūkių tiekė rinkai ‘Norio’, ‘Ligol’ ir kitų veislių obuolius, kurių kaina svyravo nuo 1800 iki 2000 Lt/t. 2007-aisiais tuo pačiu laikotarpiu vidutinė ‘Auksio’, ‘Norio’ ‘Lobo’, ‘Cortland’ ir ‘Telisare’ obuolių kaina svyravo nuo 950 iki 1200 Lt/t, ‘Alvos’ – nuo 1100 iki 1200 Lt/t, ‘Ligol’, ‘Melrose’ ir ‘Šampion’ – nuo 1100 iki 1700 Lt/t, o obuolių realizacija baigėsi vėliau – kovo mėnesį.

2008 metų sausio–balandžio mėnesiais, palyginti su 2007 metų tuo pačiu laikotarpiu, II klasės obuolių mažmeninė kaina Lietuvoje buvo 2 kartus (3 pav.), o kriaušių – 21 proc. (4 pav.) didesnė.

3 pav. Obuolių vidutinės mažmeninės kainos Lietuvoje 2006–2008 metais, Lt/kg
Figure 3. Average retail prices of apples in Lithuania in 2006–2008, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

4 pav. Kriaušių vidutinės mažmeninės kainos Lietuvoje 2006–2008 metais, Lt/kg
Figure 4. Average retail prices of pears in Lithuania in 2006–2008, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Statistikos departamento prie LRV duomenimis, importuojamų bananų ir apelsinų kainos mažmeninėje prekyboje sausio–balandžio mėnesiais didėjo: bananai pabrango 21 proc. ir kainavo 5,67 Lt/kg, o apelsinai – 3 proc. ir kainavo 4,08 Lt/kg. Tačiau net 24 proc. atpigo žaliosios vynuogės, jos balandį kainavo 9,32 Lt/kg.

Eurostato duomenimis, vaisių ir uogų kainos euro zonos šalyse 2008 metų kovą, palyginti su 2007-ųjų tuo pačiu mėnesiu, padidėjo 8 proc. Tačiau mažmeninių kainų skirtumai įvairiose Europos sostinėse mažėjo: 2006-aisiais kainų skirtumas siekė iki kelių kartų, o 2008-aisiais skirtumai nebe tokie dideli. 2008 metų kovą mažmeninė ‘Golden’ veislės obuolių kaina Varšuvoje buvo viena žemiausių Europoje, 9 proc. mažesnė nei Vilniuje. Aukščiausia obuolių kaina buvo Švedijos sostinėje – 6,94 Lt/kg, t. y. 72 proc. aukštesnė nei Vilniuje. Bananų mažmeninė kaina Vilniuje buvo didesnė negu Varšuvoje, Prahoje ir Bratislavoje, tačiau palyginti su 2006-aisiais, ji sumažėjo 13 proc. Apelsinų aukščiausia kaina (94 proc. aukštesnė nei Lietuvoje) buvo Berlyne, žemiausia – Prahoje ir Bratislavoje, atitinkamai 2 ir 3 proc. mažesnė (1 lentelė).

1 lentelė / Table 1

**Obuolių, bananų ir apelsinų mažmeninės kainos kai kurių Europos valstybių sostinėse
2008 metų kovo mėnesį, Lt/kg**

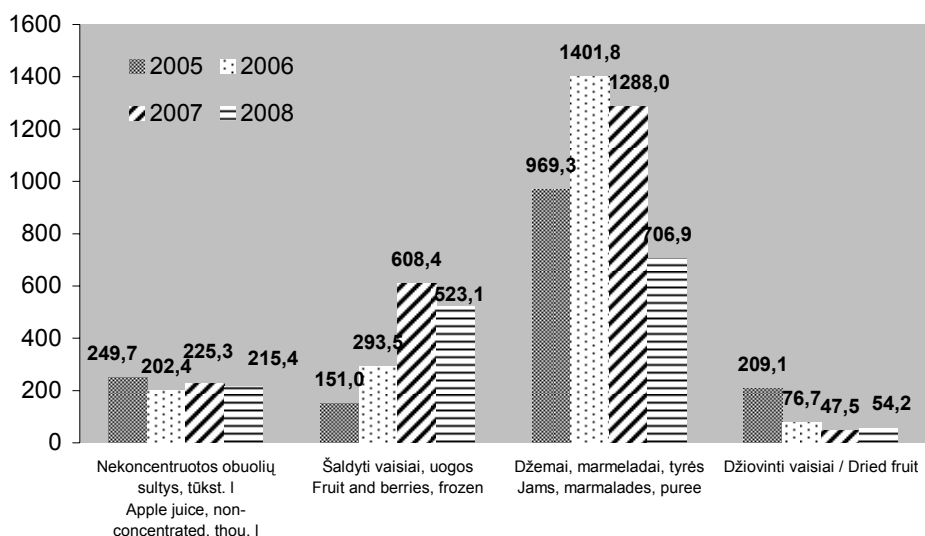
*Retail prices of apples, bananas and oranges in the capital cities of selected European countries
in March 2008, Lt/kg*

Vaisiai Fruit	Talinas	Ryga	Praha	Varšuva	Bratislava	Budapeštas	Helsinkis	Berlynas	Amsterdamas	Stokholmas	Vilnius	Vilnius 2008/2007	Vilnius 2008/2006
Obuoliai ‘Golden’ Apples	5,8		4,66	3,66	3,87	4,76	5,8	6,87	6,87	6,94	4,02	142	141
Bananai Bananas	4,94	5,66	4,8	4,45	4,76	6,35	6,49	5,49	5,28	6,94	5,22	104	87
Apelsinai Oranges	3,59	4,39	3,76	4,11	3,69	4,11	4,52	7,46	4,49	4,76	3,84	115	107

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

2008 metų I ketvirtį Lietuvos vaisių ir uogų perdirbėjai šaldytų vaisių ir uogų pagamino 14 proc., džemų, marmeladų, drebučių, tyrių ir pastų – 45 proc. mažiau nei 2007 metų tuo pačiu laikotarpiu. Tokius pokyčius lemia mitybos pokyčiai ir šviežių bei importuotų vaisių pasiūla, t. y. vartotojai vis dažniau renkasi šviežius vaisius. Džiovintų vaisių gamyba padidėjo 14 proc., tačiau, palyginti su 2006-ųjų I ketvirčiu, buvo mažesnė 29 proc. (5 pav.).

2008-ųjų I ketvirtį gamintojai didžiąją dalį pardavimo pajamų (87 proc.) už nekoncentruotas obuolių sultis (79 proc.), už koncentruotas sultis (88 proc.) ir džemus, marmeladus, tyres bei pastas gavo realizavę produkciją vidaus rinkoje. Šaldytų vaisių ir uogų pardavimo pajamų didžioji dalis (83 proc.) gauta pardavus produkciją užsienyje. Išankstiniais duomenimis, džemų, marmeladų, tyrių ir pastų kitų šalių rinkose parduodama vis daugiau (2 lentelė).

5 pav. Kai kurių vaisių ir uogų produktų gamyba Lietuvoje 2005–2008 metų I ketvirtį, t
Figure 5. Production of selected fruit and berry products in Lithuania in the 1st quarter of 2005–2008, t

Šaltinis: Išankstiniai Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Užsienio prekyba. 2008 metų I ketvirtį iš Lietuvos eksportuota 89,1 tūkst. t vaisių ir uogų už 233,2 mln. Lt. Importuota 101,2 tūkst. t už 257,1 mln. Lt. 2007 metų I ketvirtį neigiamas prekybos balansas siekė 5,4 mln. Lt, o 2008-aisiais, sumažėjus eksportui (2,6 proc.) ir padidėjus importui (5,0 proc.), neigiamas prekybos balansas siekė 23,9 mln. Lt.

2008 metų I ketvirtį į ES šalis eksportuota 21 proc. (9,0 tūkst. t) vaisių ir uogų, o 2007-ųjų tuo pačiu laikotarpiu – 26 proc. Daugiausia eksportuota į Vokietiją (23,8 proc.), Latviją (22,9 proc.), Estiją (21,1) ir Švediją (8,2 proc.). Ir 2008 metų, ir 2007 metų I ketvirtį didžioji vaisių ir uogų dalis (vertine išraiška) išvežta į Rusiją, atitinkamai 74 ir 71 proc. (6 pav.). Iš viso Rusijai teko 100 proc. vyšnių, 98,2 proc. obuolių, 91,5 proc. braškių, 72,9 proc. kriaušių ir svarainių eksporto.

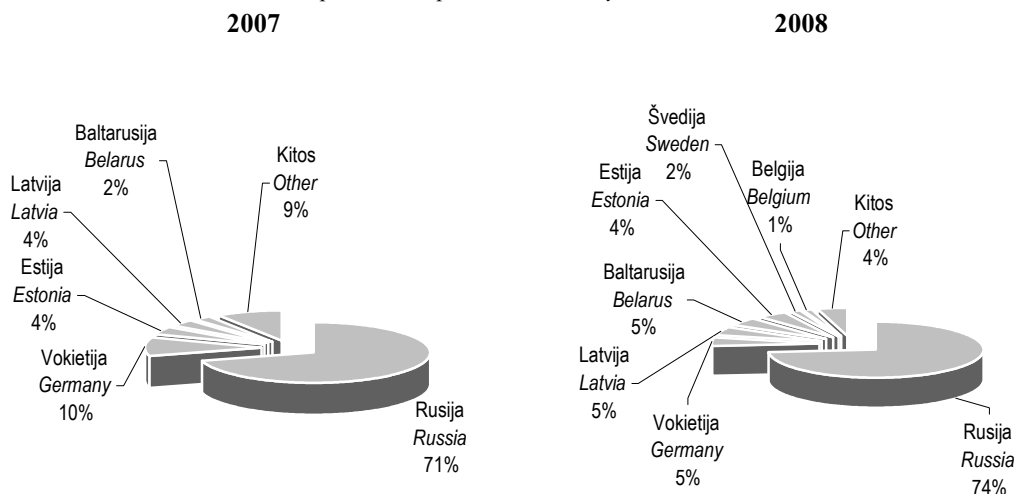
2008 metų I ketvirtį gerokai sumažėjo nefermentuotų vaisių sulčių eksportas, mažėjo ir šaldytų vaisių bei uogų, džemų, marmeladų eksportas (3 lentelė). Daugiausia nefermentuotų sulčių eksportuota į Latviją (409 t), Estiją (277 t) ir Suomiją (109 t). Džemai, marmeladai, drebučiai, tyrės ir pastos buvo paklausūs Estijoje, ši šalis jų nupirko 22 t, t. y. 3,5 karto daugiau nei 2007 metų tuo pačiu laikotarpiu. Kitais nei virimo būdais paruoštų/konservuotų gaminių eksportas augo į Latviją, Vokietiją, palyginti su 2007 metų I ketvirčiu, eksportas padidėjo atitinkamai 43 ir 64 proc.

Kai kurių vaisių ir uogų gaminių pardavimas* 2007 ir 2008 metų I ketvirtį
Sales of fruit and berry products in the 1st quarter of 2007 and 2008*

Gaminiai Products	Parduota, tūkst. Lt Sold amounts, thou. Lt				Eksporto pajamų dalis, proc. Income share of ex- ported products, %	
	iš viso / total		Lietuvoje in Lithuania		2007	2008
	2007	2008	2007	2008		
Nekonzentruotos obuolių sultys / Apple juice, non- concentrated	336,1	417,5	316,8	364,9	6	13
Konzentruotos vaisių, uogų ir daržovių sultys (išskyrus pomidorų) Fruit, berry and vegetable juices (tomato juice excl.), concentrated	6485	1447,9	457,4	1146,8	93	21
Šaldyti vaisiai, uogos Fruit and berries, frozen	3423,1	4784,6	800,3	791,6	77	83
Džemai, marmeladai, drebučiai, tyrės ir pastos Jams, marmalades, jellies, puree and pastes	3086,6	3627,5	2636,6	3192,1	15	12
Džiovininti vaisiai Dried fruit	361,9	404,8	361,9	404,8	0	0

* Veikusiomis kainomis be PVM ir akcizų / At current prices, VAT and excise duty excluded.

Šaltinis: Išankstiniai Statistikos departamento prie LRV duomenys.

6 pav. Vaisių ir uogų eksportas 2007 ir 2008 metų I ketvirtį
Figure 6. Exports of fruit and berries in the 1st quarter of 2007 and 2008

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento prie LRV duomenys).

Kai kurių vaisių ir uogų gaminių eksportas ir importas 2007 ir 2008 metų I ketvirtį, tūkst. Lt
Exports and imports of selected fruit and berry products in the 1st quarter of 2007 and 2008, thou. Lt

KN kodas CN code	Produktai Products	Eksportas / Exports			Importas / Imports		
		2007	2008	2008, palyginti su compared to 2007, %	2005	2006	2008, palyginti su compared to 2007, %
0811	Šaldyti vaisiai ir uogos <i>Fruit and berries, frozen</i>	30775	25008	81	7034	6197	88
2007	Džemai, marmeladai, drebučiai, tyrės ir pastos / <i>Jams, marmalades, jellies, puree and pastes</i>	961	826	86	3543	5252	148
2008	Kitais nei virimo būdais paruošti/konservuoti gaminiai <i>Products, otherwise prepared or preserved, not boiled</i>	4899	7379	151	9028	11816	131
2009	Nefermentuotos vaisių sultys (įskaitant vynuogių misą) ir daržovių sultys / <i>Fruit juices (grape must incl.) and vegetable juices, non fermented</i>	9198	3715	40	11883	16103	136

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento prie LRV duomenys).

Vidutinės kai kurių eksportuotų vaisių ir uogų bei jų gaminių kainos
2007 ir 2008 metų I ketvirtį, Lt/t
Average prices of selected fruit and berries and their products exported
in the 1st quarter of 2007 and 2008, Lt/t

KN kodas CN code	Produktai / Products	2007	2008	2008, palyginti su compared to 2007, %
080810	Obuoliai / <i>Apples</i>	1203	1814	151
080820	Kriaušės / <i>Pears</i>	2318	3190	138
0811	Šaldyti vaisiai ir uogos <i>Fruit and berries, frozen</i>	9807	8707	89
2007	Džemai, marmeladai, drebučiai, tyrės ir pastos <i>Jams, marmalades, jellies, puree and pastes</i>	1502	3137	209
2008	Kitais nei virimo būdais paruošti/konservuoti gaminiai / <i>Products, otherwise prepared or preserved, not boiled</i>	6175	7509	122
2009	Nefermentuotos vaisių sultys (įskaitant vynuogių misą) ir daržovių sultys / <i>Fruit juices (grape must incl.) and vegetable juices, non fermented</i>	3847	3827	99

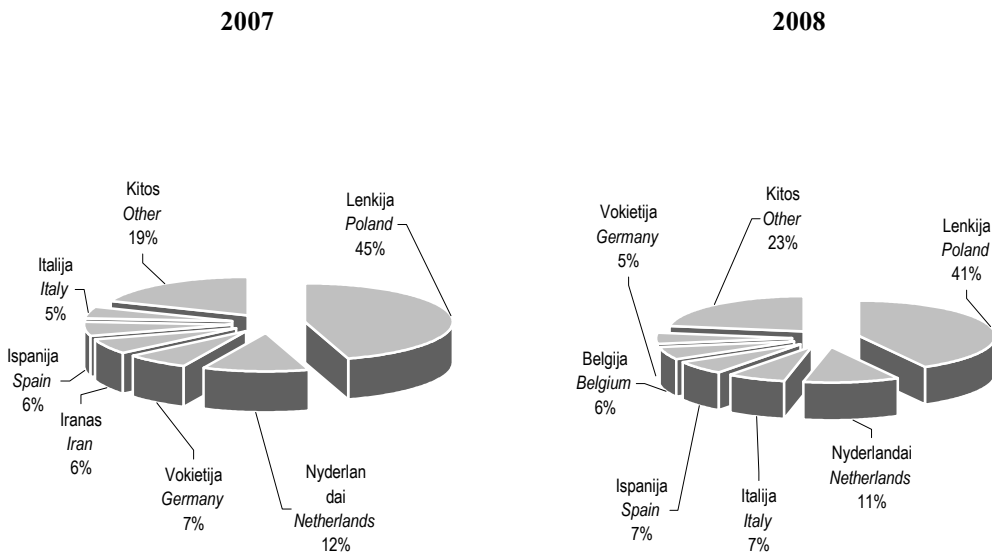
Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento prie LRV duomenys).

2008 metų I ketvirtį, palyginti su 2007-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, eksportuotų obuolių kaina buvo 51 proc., o kriaušių – 38 proc. didesnė. Labiausiai (2 kartus) pakilo džemų, marmeladų, drebučių, tyrių ir pastų kaina, 11 proc. mažesnėmis kainomis buvo eksportuoti šaldyti vaisiai (4 lentelė). Tačiau šaldytų uogų eksporto kainos didėjo: braškių, žemuogių – 1,9 karto, aviečių, serbentų ir agrastų – 2,6 karto.

Analizuojamu laikotarpiu daugiausia importuota obuolių, 41 proc. viso vaisių ir uogų importo (56,7 tūkst. t už 106,2 mln. Lt). Iš egzotinių vaisių daugiausia įvežta apelsinų (9,0 tūkst. t už 16,8 mln. Lt) ir bananų (6,9 tūkst. t už 19,4 mln. Lt).

2007 ir 2008 metų I ketvirtį Lietuva daugiausiai vaisių ir uogų importavo iš ES šalių, 79–80 proc. viso importo (7 pav.). 2007 metų I ketvirtį svarbus vaisių eksportuotojas į Lietuvą buvo Iranas, tačiau 2008-ųjų tuo pačiu laikotarpiu importas iš šios šalies sumažėjo net 55 proc. 2007 metais iš Irano buvo importuoti džiovinti vaisiai, o jau 2008-ųjų I ketvirtį jų iš Irano įvežta nebuvo, šiuo laikotarpiu 6,5 karto išaugo šių vaisių importas iš Vokietijos. Datulių, figų, ananasų, avokadų importas iš Irano sumažėjo nežymiai (1,8 proc.), o iš Nyderlandų padidėjo 61 proc.

Lietuva daugiausia bananų importuoja ne iš šalių augintojų, o iš Lenkijos (39 proc.), Vokietijos (18 proc.), Belgijos (17 proc.). 2008 metų I ketvirtį pigiausia (1881 Lt/t) importuoti bananai iš Ekvadoro (18 proc. viso bananų importo), 38 proc. pigiau nei iš Lenkijos. Tuo tarpu apelsinų daugiausia ir pigiausiai įvežta iš Egipto, t. y. 52 proc. viso apelsinų importo (1650 Lt/t).

7 pav. Vaisių ir uogų importas 2007 ir 2008 metų I ketvirtį
Figure 7. Imports of fruit and berries in the 1st quarter of 2007 and 2008

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento prie LRV duomenys).